

KARAYEMİŞ

Karayemiş 5-6 m boyunda veya boylu çalı şeklinde kışın yaprağını dökmeyen ağaçtır. Özellikle kayın ormanlarının altında yer alır. Ormancılık bakımından zararlı bir alt flora bitkisidir. Parkçılıkta gruplara karıştırıldığı gibi tek olarakta kullanılır. Makaslanmaya gelen bir çittir. Güneşli yarı gölge kuytu nemli deniz iklimlerinde asitlik derin nemli humuslu –killi-kumlu topraklarda yetişir. Üretilmesi çelik ve tohumla yapılan ve şimdiye kadar herhangi bir zararlı ve hastalığına rastlanmayan karayemiş, fındık bahçelerinin karayel yönüne dikilerek bahçenin rüzgardan korunmasını sağladığı gibi görülmesi istenmeyen hela depo vs gibi yerlerin gizlenmesinde de kullanılır. 5-15 cm boyundaki yaprakları kısa saplı uzun şerit halinde ve deri gibi serttir. Sivri uçlu tam kenarlı veya düzensiz seyrek dişlidir. Üst yüzü koyu yeşil alt yüzü açık renkli ve tüysüzdür. Şekil ve parlaklığı bakımından manolyaya benzer. Yaprak orta damarı alt yüzde bariz çıkıntı yapar. Açık renkli yeşil renkteki genç sürgünleri tüysüzdür.

Bitkiler dünyasının geniş bir ailesi gülgiller familyasından olan karayemişin nisan-mayıs aylarında beyaz açan çiçekleri 5-1 cm boyundaki dik bir eksen üzerinde sıralanır ve 30-35 tanesi bir arada salkım teşkil eder.

Zeytin biçimindeki tek çekirdekli sivri çarpık yumurta biçimli az-çok sulu mayhoş buruk meyveleri 8-10 mm boyunda önceleri yeşil olgunlaşınca siyaha yakın bir renk alır. Sarı kırmızı alacalı olanları da vardır. Giresun Fındık Araştırma Enstitüsü ile Antalya Narenciye Enstitüsü'nün 3 yıldır ortaklaşa gerçekleştirdiği karayemiş seçimi çalışmalarıyla , bölgede 100'ün üzerinde farklı tip tesbit edilmiştir.Farklı tipler çoğaltılarak deneme bahçeleri kurulmuştur.Büyüme biçimi ,yaprak boyu ve şekli kışa dayanıklılık açısından farklı 20 bodur türü bulunan bulunan karayemişin yabancı literatürde önemli 9 çeşidi vardır. Bunlar Angustifolia (yaprakları ince ve şerit biçimli) Ottoluyken (yavaş gelişmeli) Pyramidalis (dar tepeli pramit Formlu) Schipkaensis (Bulgaristan kökenli bol çiçekli kışa dayanıklı) Schipkaensis Macrophylla (gevşek dokulu Zabelina (sarkık formlu kent iklimine dayanır. Ülkemizde ise meyve biçimi ve meyvenin olgunlaşma mevsimine göre 7 karayemiş çeşidi vardır.

Su (acı) (temmuz ortası acımsı –buruk –lezzetli) Vavul (çok etli ve az lezzetli Yabani (temmuz ilk haftası buruk lezzetli) Ağustos İstarvit (meyveler genç ve kırmızı renkte olgunlaşır.) Orak (selvi) (temmuz ortası tatlı lezzetli) Ayrıan (beyaz) (haziran ortası tatlı lezzetli) Kiraz (ekmek) karayemişleri (haziran ortası mayhoş –hafif buruk)

Karayemişin meyveleri yenir (sindirimi kolay) pekmez reçel ve tuzlaması yapılır. Fırında kurutularak yada kavrularak da tüketilir. (şeker hastalığına karşı) Tokluk hissi verdiği için diyet olarak kullanılır. Pasta kek ve özellikle hoşaf ve kompostolra koku ve tat kazandırmak için ilave edilir. Meyve sıkılırsa Özsuyu egzamaya meyveler çekirdekleri ile toz edildikten sonra balla karıştırılır, bronşite iyi gelir.

Yaprakları çiçek açma döneminde zehirlidir Gelişmesini tamamlayan taze yaprakları elle toplanır. Destile edilerek eczacılıkta kullanılan Laura Cerasin maddesi elde edilir. Bazı ilaçlara tat ve koku (kremlerde) verici olarak kullanılır. Yaprığın bileşimi glikoz tanen kalsiyum oksalat emulsin Prulaurasin benzoik asit siyanidrik asittir. (zehirlidir,çekirdekte de bulunur.yapraktan elde edilen su fazla kullanılırsa baş dönmesi kusma karın ağrısı yapar) Taş düşürücü spazm çözücü sakinleştirici uyku verici kalp çarpıntısını gidermek ve kan şekerini düşürmek için kullanılır.

Hemoroide iyi gelir. İdrar söktütürü. Sigaraya karşı isteksizlik doğurur. Mide ülseri ve barsak tembelliğini giderir.

Dış ticarete fidan alımıyla ithal hanemize yazılan ve Türkiye'den başka yerlerde sadece süs bitkisi olarak değerlendirilen (meyvesi yenmeyen) Karayemişin süs bitkisi satan yerlerde ithal ağaçcıklarının 10-15 milyon TL buna karşılık yurdumuzda yeterim kadar tohum ve çelik

alınabilecek ağaç olduğunu ve Trabzon Belediyesi' nin yakında tohumdan fidan üretme kampanyası başlatacağını belirtmekte fayda vardır.